

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 28. 11. 2012
COM(2012) 750 final

OZNÁMENIE KOMISIE

Ročný prieskum rastu na rok 2013

Úvod

Súčasná hospodárska a finančná kríza v EÚ bola katalyzátorom hlbokých zmien. Jej dosah možno vidieť v prebiehajúcej hlbkovej reštrukturalizácii našich hospodárstiev. Aj keď je tento proces rušivý, z politického hľadiska problematický a zo sociálneho hľadiska zložitý, je potrebný na to, aby sa položili základy budúceho inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu a konkurencieschopnosti.

V záujme pokračovania v potrebných reformách Európska únia musí byť schopná preukázať, že naše politiky fungujú, že časom prinesú výsledky a že sa z hľadiska dosahu na naše spoločnosti budú uplatňovať spravodlivo. Opraviť problémy minulosti a nasmerovať budúcnosť EÚ na udržateľnejšiu cestu rozvoja predstavujú spoločnú zodpovednosť členských štátov a inštitúcií EÚ. Európska únia, vzhľadom na to, že si uvedomuje prepojenosť našich hospodárstiev, v súčasnosti pretvára hospodársku správu, aby zabezpečila lepšie reakcie politik na súčasné a budúce výzvy.

Týmto ročným prieskumom rastu sa začína európsky semester na rok 2013 a stanovuje sa v ňom, ako možno využívať túto spoločnú zodpovednosť s cieľom zaviesť zmeny v celej EÚ a položiť tak základy návratu z rastu a tvorby pracovných miest.

Súvislosti

Hospodárska situácia v EÚ zostáva v roku 2012 aj naďalej nestabilná. Za rok ako celok sa v EÚ očakáva zníženie HDP o 0,3 % a v eurozóne o 0,4 %. Nasmerovanie k presvedčivému oživeniu si bude vyžadovať čas¹. Po niekoľkých rokoch slabého rastu sa dostavili závažné sociálne dôsledky krízy. Systémy sociálneho zabezpečenia spočiatku tlmili niektoré efekty, ale jej dosah je v súčasnosti citelný všade. Nezamestnanosť sa výrazne zvýšila a ťažkosti a chudoba sú na vzostupe. Tieto ťažkosti sú viditeľné predovšetkým v eurozóne, ale aj mimo nej.

Dĺžka trvania krízy nepomohla členským štátom splniť ciele stratégie Európa 2020 týkajúce sa zamestnanosti, výskumu a vývoja, klímy/energetiky, vzdelávania a boja proti chudobe a Európa tak celkovo zaostáva za svojimi cieľmi². Napriek tomu je vo všetkých týchto oblastiach potrebný pokrok, aby sa napredovalo smerom k inteligentnému, udržateľnému a inkluzívnemu európskemu hospodárstvu.

Zatiaľ čo výzvy sa v jednotlivých krajinách a v rámci eurozóny výrazne líšia, výhľad na pomalé oživenie sťažuje situáciu pre EÚ ako celok. Úrovně dlhu nahromadeného verejnými a súkromnými aktérmi obmedzujú rozsah pôsobnosti nových aktivít a investícií. Nástroje fiškálnej a monetárnej politiky sa mobilizovali a priestor na manévrovanie je v súčasnosti obmedzený. Štrukturálne reformy sú nevyhnutnou súčasťou obnovenia konkurencieschopnosti EÚ, ale prijatie týchto rozhodnutí je často zložitý. Pri udržiavaní tempa reforiem bude veľmi dôležité dbať na transparentnosť cieľov súčasných politik a venovať pozornosť spravodlivosti, pokiaľ ide o vplyv na spoločnosť.

¹ Viac informácií o situácii v oblasti hospodárstva a zamestnanosti možno nájsť v hospodárskych prognózach Komisie z jesene uverejnených 7. novembra 2012 a v sprievodných dokumentoch k tomuto prieskumu.

² Prehľad pokroku na ceste k cieľom stratégie Európa 2020 sa nachádza v dokumente: „Stratégia Európa 2020 – smerom k inteligentnejšiemu, zelenšiemu a inkluzívnejšiemu hospodárstvu EÚ?“, Eurostat, Štatistika v kocke 39/2012.

Krátkodobý výhľad je stále neistý, ale v hre sú aj pozitívnejšie trendy. V priebehu času nahromadené nerovnováhy sa v súčasnosti naprávajú a časť Európy sa opäť stáva konkurencieschopná, aj keď je ešte potrebné ujsť značný kus cesty, aby sa odstránili rozdiely v dosahovaní výsledkoch³. K pokroku dochádza v oblasti konsolidácie verejných financií a dôležité kroky sa podnikli na zníženie tlakov na finančných trhoch. Dôležité je, že v krajinách, ktoré realizovali hĺbkové reformy sa objavili prvé príznaky, že začínajú fungovať. V niekoľkých členských štátoch sa znižuje miera zadlženia vo verejnom a súkromnom sektore a v niektorých krajinách, ktoré mávali vysoký obchodný deficit, sa zvyšuje vývoz.

V záujme vytvorenia podmienok pre udržateľné oživenie sa už na úrovni EÚ urobilo mnoho, aby sa preťal začarovaný kruh slabín našich finančných systémov, napätia na trhu so štátnymi cennými papiermi a nízkeho hospodárskeho rastu.

- Zriadenie Európskeho mechanizmu pre stabilitu poskytuje dôveryhodnú poistku, ktorá má pomáhať tým krajinám eurozóny, ktoré majú obmedzený prístup k finančným prostriedkom.
- Skutočnosť, že hlavy štátov a vlád na Európskej rade z júna 2012 prijali Pakt pre rast a pracovné miesta by mala podnietiť úsilie zákonodarcu EÚ a správnych orgánov EÚ na všetkých úrovniach k mobilizácii mechanizmov na podporu rastu, ktoré majú k dispozícii – od vykonávania Aktov o jednotnom trhu po cielenejšie využívanie štrukturálnych fondov EÚ. Komisia takisto nedávno navrhla stratégiu na zlepšenie fungovania trhov s energiami, ako aj opatrenia na posilnenú priemyselnú politiku.
- V súčasnosti sa nové pravidlá na posilnenie hospodárskej správy predovšetkým v eurozóne zavádzajú prostredníctvom balíka šiestich legislatívnych návrhov, sú v procese schvaľovania v Zmluve o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii alebo by sa mali čoskoro schváliť prostredníctvom balíka dvoch legislatívnych návrhov.
- Európska centrálna banka prijala dôležité opatrenia na zabezpečenie finančnej stability v eurozóne.

Diskutuje sa o ďalších kľúčových rozhodnutiach, ktoré budú mať vplyv na budúcnosť Európy.

- Budeme ešte musieť dospieť k všeobecnej dohode v súvislosti s viacročným finančným rámcom EÚ na roky 2014 - 2020. Tento krok bude mať zásadný význam pri obnovovaní rastu a konkurencieschopnosti v celej Európe a pri dosahovaní našich cieľov stratégie Európa 2020.
- Zvažujú sa dôležité kroky na posilnenie hospodárskej a menovej Únie (EMU). Súbežne s týmto prieskumom predkladá Komisia návrh na skutočnú hospodársku a menovú politiku Únie. Na decembrovom zasadnutí Európskej rady sa budú diskutovať aj tieto otázky.

Každoročné odporúčania pre jednotlivé krajiny, ktoré boli prijaté v júli 2012,⁴ by mali byť základom pre činnosť jednotlivých členských štátov. Uplatňovanie je predmetom pokračujúceho dialógu medzi členskými štátmi a Komisiou a pokrok sa posúdi budúcu jar. Zo

³ Druhú výročnú správu o mechanizme varovania [KOM(2012) 751] zameranú na identifikáciu makroekonomických nerovnováh schvaľuje Komisia zároveň s týmto prieskumom.

⁴ Odporúčania pre jednotlivé krajiny sa nachádzajú na tejto stránke: http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_en.htm.

správy Európskeho parlamentu o európskom semestri⁵ vyplýva, že monitorovanie na úrovni EÚ hrá dôležitú úlohu pri koordinácii a dopĺňaní vlastného úsilia jednotlivých členských štátov.

Priority

Cieľom tohto prieskumu ročného rastu je stanoviť hospodárske a sociálne priority EÚ na rok 2013 poskytnutím všeobecných usmernení členským štátom a EÚ pri vykonávaní politík. Spúšťa sa ním tretí európsky semester koordinácie politík, prostredníctvom ktorého sa v prvom semestri každého roka kolektívne na úrovni EÚ preskúmavajú vnútroštátne výsledky a priority. Európska rada uverejní v marci 2013 usmernenia a od členských štátov sa bude vyžadovať, aby do polovice apríla 2013 predložili nové vnútroštátne programy. V nadväznosti na to Komisia predloží aktualizovaný súbor odporúčaní pre jednotlivé krajiny.

Z krátkodobého hľadiska je výzvou obnova dôveryhodnosti a stabilizácia hospodárskej a finančnej situácie, a zároveň vykonávanie štrukturálnych reforiem, ktoré položia základy udržateľného oživenia sprevádzaného tvorbou veľkého počtu pracovných miest a ktoré zo strednodobého hľadiska umožnia transformáciu hospodárstva. Takáto úprava zaberie čas, takže opatrenia sú potrebné okamžite.

Vychádzajúc z pozitívnych znamení o účinnosti iniciovaných reforiem sa Komisia domnieva, že priority identifikované v minuloročnom prieskume zostávajú vo všeobecnosti v platnosti a že úsilie na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ sa má aj v roku 2013 sústreďovať na týchto päť priorít:

- presadzovanie diferencovanej fiškálnej konsolidácie podporujúcej rast
- obnovenie obvyklého poskytovania úverov do hospodárstva
- podpora rastu a konkurencieschopnosti v súčasnosti a budúcnosti
- riešenie nezamestnanosti a sociálnych dôsledkov krízy
- modernizácia verejnej správy

1. PRESADZOVANIE DIFERENCOVANEJ FIŠKÁLNEJ KONSOLIDÁCIE PODPORUJÚCEJ RAST

V dôsledku krízy sa miera štátneho dlhu v eurozóne v priebehu niekoľkých málo rokov zvýšila v priemere zo 60 % na 90 % HDP. Verejné financie je potrebné súrne zrevidovať, aby sa zachovali systémy sociálneho zabezpečenia a verejné služby a tak obmedzili náklady štátu a iných verejných orgánov na refinancovanie a zabránilo sa dodatočným negatívnym vplyvom na zvyšok hospodárstva vrátane možných škodlivých účinkov na iné krajiny. Demografický vývoj bude naďalej vyvíjať tlak na výdavky súvisiace s vekom. Osobitná pozornosť sa musí venovať fiškálnej politike v eurozóne, kde je vplyv neudržateľných vnútroštátnych fiškálnych politík na iné členské štáty oveľa silnejší než inde.

Všeobecný trend v oblasti fiškálnej konsolidácie, ktorá v súčasnosti prebieha, naznačuje, že dochádza k pokroku: očakáva sa, že deficity verejných financií v eurozóne sa znížia z priemerných viac ako 6 % HDP v roku 2010 na viac ako 3 % v roku 2012. Očakáva sa, že verejný dlh dosiahne vrchol vo výške 94, 5 % budúci rok v eurozóne a v roku 2014 v celej EÚ a potom by mal začať klesať ako percento HDP.

⁵ Európsky parlament: „Správa o európskom semestri pre koordináciu hospodárskych politík: plnenie priorít roku 2012 [2012/2150(INI)], október 2012.

Fiškálna konsolidácia môže mať z krátkodobého hľadiska na rast negatívny vplyv. Tento vplyv bude pravdepodobne silnejší počas finančnej krízy, keď sú podmienky financovania platné pre iných hospodárskych aktérov takisto prísne. Toto však nie je jediný dôležitý faktor rastu. Podľa toho, aké zloženie fiškálnej úpravy si krajiny zvolia, bude „multiplikačný efekt“ fiškálnej politiky iný. Zo skúsenosti napríklad vyplýva, že v krajinách s relatívne vysokými verejnými výdavkami na HDP a relatívne vysokými daňovými sadzbami podporuje rast z dlhodobého hľadiska vo väčšej miere fiškálna konsolidácia dosiahnutá skôr prostredníctvom zníženia výdavkov, než prostredníctvom zvýšenia daňových príjmov. Medzi rokmi 2009 a 2012 došlo k fiškálnej konsolidácii uplatnením opatrení v oblasti výdavkov aj príjmov v značne podobnom rozsahu. Výdavky sa podľa prognózy znížili o 2 percentuálne body HDP a príjmy sa zvýšili o 1,3 percentuálneho bodu.

Okrem toho alternatívny scenár spočívajúci v oddaľovaní fiškálnej korekcie by bol drahší. Niekoľko členských štátov nie je schopných financovať svoje potreby účasťou na trhoch alebo majú ťažkosti s udržaním hodnoty rizikových prirážok k štátnym dlhopisom, ktorá stúpa kvôli pochybnostiam o udržateľosti ich verejných financií. V záujme obnovenia dôvery investorov, zníženia nákladov na splácanie dlhu a vytvorenia fiškálneho priestoru na manévrovanie je v týchto krajinách potrebné rozhodné úsilie, vďaka ktorému by sa verejné financie primeraným tempom nasmerovali na udržateľnú cestu. Negatívny vplyv na rast možno vo veľkej miere zmierniť za predpokladu, že fiškálna úprava je dobre navrhnutá. Znovuzískanie fiškálnej udržateľnosti bude v týchto krajinách prospešné pre verejných, ako aj súkromných aktérov a bude prispievať k celkovej finančnej stabilite EÚ.

Každý členský štát má inú fiškálnu a hospodársku pozíciu, a preto Komisia zastáva názor, že úsilie o fiškálnu konsolidáciu je potrebné vyvíjať diferencovane, aby bolo vhodné pre každú jednotlivú krajinu. V súlade s Paktom o stabilite a raste by sa tieto stratégie mali zamerať na pokrok dosiahnutý skôr v štrukturálnom ako v nominálnom vyjadrení a mali by obsahovať štruktúru úpravy podporujúcu rast aj sociálnu spravodlivosť. Takýto diferencovaný prístup pomáha aj pri opätovnej úprave nerovnováh bežných účtov.

Pakt o stabilite a raste poskytuje vhodný rámec pre flexibilnú a účinnú fiškálnu úpravu. Fiškálne ciele sú vyjadrené nominálne a v tejto podobe často dominujú na titulných stránkach novín. Avšak pakt kladie dôraz na východiskovú rozpočtovú pozíciu a konsolidačné úsilie odporúčané Radou je preto vyjadrené štrukturálne.⁶ V súlade s tým platí, že v prípade splnenia týchto podmienok, členský štát môže dostať viac času na korekciu svojho nadmerného deficitu, ak mu hospodárska situácia, ktorá sa ukázala byť horšou ako sa očakávalo, bráni dosiahnuť dohodnutý cieľ. Napríklad počas roka 2012 sa termíny určené na zníženie deficitov verejných financií Španielska a Portugalska pod úroveň 3 % HDP o rok predĺžili, čím tieto krajiny získali na splnenie tohto cieľa čas do roku 2014. Hneď ako sa situácia súvisiaca s nadmernými deficitmi napraví, členské štáty by mali dosiahnuť svoj strednodobý rozpočtový cieľ, čo zabezpečí, aby verejné financie zostali na udržateľných úrovniach.

V prípade tých členských štátov, ktoré stratili prístup na trh kvôli refinancovaniu svojho dlhu, sa vyžaduje rýchle tempo fiškálnej úpravy, aby sa urýchlene obnovila dôvera investorov. Zladené úsilie dohodnuté na základe programov ekonomických úprav takisto uľahčí nevyhnutnú korekciu makroekonomických nerovnováh. Dôkazom toho je pozitívna úprava, ktorá prebieha v Írsku, Portugalsku a Rumunsku. V Grécku bol však tento proces zdĺhavejší

⁶ Fiškálna rovnováha je vyjadrená štrukturálne, keď je upravená v prípade vplyvu hospodárskeho cyklu a jednorazových a dočasných opatrení.

a nákladnejší, a to kvôli niekoľkým faktorom vrátane opakovanej neistoty týkajúcej sa uplatňovania tohto programu.

V prípade členských štátov, ktoré majú väčší fiškálny priestor na manévrovanie, môžu svoju úlohu v súlade s paktom v plnej miere zohrávať automatické stabilizátory. Tempo konsolidácie môže podporovať rast, ale členské štáty by mali zvážiť prípadné fiškálne riziko vyplývajúce z oddaľovania konsolidácie vzhľadom na problémy súvisiace s vysokými úrovňami dlhu, starnúcim obyvateľstvom a relatívne nízkym potenciálom rastu v niektorých krajinách, ako aj vzhľadom na negatívne dôsledky, ktoré by spôsobila zmena nálad na trhu.

Komisia bude naďalej venovať pozornosť vývoju reálneho hospodárstva. Predovšetkým v nadchádzajúcich zimných prognózach Komisie plánovaných na začiatok budúceho roka sa ukáže, či členské štáty rešpektujú ducha a literu Paktu pre stabilitu a rast dodržiavajú dohodnutú cestu k zníženiu svojich štrukturálnych deficitov a či úprava termínu na korekciu nadmerných deficitov by bola oprávnená.

Obnova zdravých verejných financií je zdĺhavý proces. Silná správa verejných vecí EÚ a vnútroštátne fiškálne rámce, ktoré predpokladajú právne predpisy EÚ, pomôžu časom ukotviť toto úsilie. Takéto pravidlá zahŕňajú stanovenie niekoľkých fiškálnych pravidiel, využitie nezávislých fiškálnych inštitúcií a strednodobého plánovania s multilaterálnym dohľadom nad pokrokom.

Pokiaľ ide o výdavky štátnych rozpočtov, je nevyhnutné preskúmať celkovú efektívnosť a účinnosť vynakladania finančných prostriedkov. Aj keď sa situácia v jednotlivých krajinách líši, Komisia odporúča uplatniť selektívnosť v prípade, že sa v rozpočte očakávajú škrt, aby sa zachoval potenciál budúceho rastu a základné siete sociálneho zabezpečenia. Komisia sa predovšetkým domnieva, že:

- investície do vzdelávania, výskumu, inovácií a energetiky by sa mali ak je to možné uprednostňovať a posilňovať zabezpečiť efektívnosť takýchto výdavkov. Osobitná pozornosť by sa mala venovať udržiavaniu alebo posilňovaniu dosahu a účinnosti služieb zamestnanosti a aktívnych politik na trhu práce, ako napríklad programom vzdelávania pre nezamestnaných a systémom záruk pre mladých,
- modernizácia systémov sociálnej ochrany by sa mala prehĺbiť v záujme zabezpečenia účinnosti, primeranosti a udržateľnosti. Reformy dôchodkových systémov by sa mali zintenzívniť, aby sa vek odchodu do dôchodku prispôbil očakávanej dĺžke života, obmedzil prístup k systémom predčasného odchodu do dôchodku a aby sa umožnil dlhší pracovný život. Takisto v kontexte demografických výziev a tlaku na výdavky súvisiace s vekom, by sa mali uskutočniť reformy systémov zdravotnej starostlivosti, aby sa zabezpečila nákladová efektívnosť a udržateľnosť, posudzovanie výkonnosti týchto systémov v porovnaní s dvojitým cieľom efektívnejšieho využitia verejných zdrojov a prístupu k vysokokvalitnej zdravotnej starostlivosti.

Na strane príjmov štátnych rozpočtov z nedávnych trendov vyplýva, že mnoho členských štátov znížilo dane z príjmov fyzických osôb a/alebo sadzby DPH.⁷ Stále však existuje priestor na to, aby sa celkové daňové zaťaženie presunulo na základ dane, čo je pre rast a vytváranie pracovných miest menej škodlivé, ako aj na to, aby sa daňový systém zefektívnil

⁷ Európska komisia: „Daňové reformy v členských štátoch EÚ v roku 2012“, Európske hospodárstvo 6/2012.

a stal sa konkurencieschopnejším a spravodlivejším. Takýto presun si vyžaduje postupovať „podľa balíkov“, čím sa zabezpečí rovnomerné prerozdelenie a úprava na podmienky v jednotlivých členských štátoch. Komisia preto uvádza tieto odporúčania:

- Daňové zaťaženie práce by sa malo značne znížiť v krajinách, kde je porovnateľne vysoké a brzdí vytváranie pracovných miest. Aby sa zabezpečilo, že reformy budú z hľadiska príjmov neutrálne, mohli by sa zvýšiť dane ako napr. spotrebná daň, rekurentná daň z nehnuteľnosti a environmentálne dane.
- Dodatočný príjem by sa mal zvýšiť prednostne skôr rozšírením daňového základu než zvýšením daňových sadzieb alebo vytvorením nových daní. Oslobodenia od daní, znížené sadzby DPH alebo oslobodenia od spotrebných daní by sa mali znížiť alebo odstrániť. Dotácie, ktoré sú škodlivé pre životné prostredie, by sa mali postupne prestať poskytovať.⁸ Daňový súlad by sa mal zlepšiť prostredníctvom systematických opatrení na obmedzenie tieňového hospodárstva, na boj proti úniku daní⁹ a na zabezpečenie väčšej efektívnosti daňovej správy.
- Malo by sa znížiť zvýhodňovanie dane z príjmov právnických osôb pred úverovým financovaním.
- Malo by sa reformovať zdaňovanie realitných agentúr a nehnuteľností, aby sa predišlo opätovnému finančnému riziku v sektore bývania. Mali by sa preskúmať predovšetkým tie aspekty daňových systémov, ktoré zvyšujú „zvýhodňovanie dlhu“ nehnuteľností obvykle prostredníctvom daňovej úľavy v prípade hypoték.

K väčšine týchto opatrení sa vydali podrobné odporúčania pre jednotlivé krajiny a na úrovni EÚ sa organizujú partnerské hodnotenia, aby preskúmali pokrok a najlepšie postupy. V súčasnosti predstavuje najväčšiu výzvu ich uplatňovanie.

2. OBNOVENIE POSKYTOVANIA ÚVEROV DO HOSPODÁRSTVA

Kríza má trvalý vplyv na finančnú situáciu mnohých verejných a súkromných aktérov a nepriaznivo pôsobí na dôveru investorov a veriteľov, ako aj na efektívnosť finančného sektora. Tieto tlaky na trhu so štátnymi cennými papiermi a v rámci bankového sektora sa vzájomným pôsobením stupňujú a zapríčiňujú mnohým dlžníkom vážne problémy s financovaním. Tento vývoj viedol takisto k roztriešteniu finančného systému pozdĺž jednotlivých štátnych hraníc, pričom finančné aktivity sa opätovne obmedzili na domáce trhy. Výsledný obmedzený alebo finančne nákladný prístup mnohých podnikov a domácností, ktoré by chceli investovať, k finančným prostriedkom predstavuje k dnešnému dňu v celej Európe hlavnú prekážku oživenia. Vysoké úrovne zadlženia zároveň znamenajú, že mnoho hospodárskych aktérov musí znížiť svoje finančné riziko alebo zvýšiť svoje úspory. Takéto „znižovanie pákového efektu“ môže takisto z krátkodobého hľadiska brzdíť oživenie. Tieto problémy sú akútne predovšetkým v zraniteľnej eurozóne členských štátov.

Na úrovni EÚ sa prijímajú opatrenia s cieľom riešiť riziká finančného sektora a napraviť bývalé slabiny našich systémov regulácie a dohľadu:

- Na posúdenie rizík a rekapitalizáciu bánk sa vynaložilo koordinované úsilie. Vykazovanie strát a vyrovnanie bankových súvah má zásadný význam z hľadiska zlepšenia dôvery v trhy a musí sa bezodkladne dokončiť.

⁸ V roku 2013 začnú členské štáty takisto získavať nové príjmy z obchodovania s emisnými kvótami v rámci tretej fázy systému EÚ na obchodovanie s emisiami.

⁹ Komisia čoskoro predloží akčný plán na posilnenie boja proti daňovým podvodom a únikom spolu s usmerneniami k zabezpečeniu dobrej správy v daňovej oblasti.

- Od januára 2011 fungujú nové orgány dohľadu EÚ, ktoré vypracúvajú jednotné pravidlá na posilnenie právneho rámca uplatniteľného na finančné inštitúcie. Na zabezpečenie koherentnejšieho rámca pre prevenciu a riadenie finančných kríz je potrebná rýchla dohoda o návrhoch Komisie týkajúcich sa bankového kapitálu a likvidity, systému ochrany vkladov a riešenia krízových situácií bánk.
- Podrobnejšie monitorovanie úrovni súkromného dlhu a súvisiacich finančných rizík, akými sú napr. realitné bubliny, sa teraz uskutočňuje prostredníctvom Európskeho výboru pre systémové riziká a nového postupu EÚ na riešenie makroekonomických nerovnováh.
- Komisia navrhla ako jeden zo stavebných blokov na posilnenie hospodárskej a menovej únie vytvorenie bankovej únie vrátane jednotného mechanizmu dohľadu, ktorý by patril pod Európsku centrálnu banku s cieľom lepšie integrovať prípravy na dohľad bánk na úrovni EÚ. Zriadenie takého mechanizmu vytvorí takisto podmienky pre Európsky mechanizmus pre stabilitu na priamu rekapitalizáciu bánk, ktoré nie sú schopné získať kapitál na trhoch.

Na vnútroštátnej úrovni môžu členské štáty urobiť viac, aby podporili alternatívne zdroje financovania, zvýšili likviditu a znížili tradičnú závislosť podnikov na bankových úveroch, a to napríklad:

- podporovaním nových zdrojov kapitálu vrátane úverov medzi podnikmi, poskytovaním viacerých možností na emitovanie podnikových dlhopisov a uľahčením prístupu k rizikovému kapitálu,
- skrátením omeškania platieb zo strany verejných orgánov, keďže jeho priemerné trvanie sa v priebehu krízy ešte zhoršilo a vytvára to osobitné bremeno pre MSP v už tak zložitom podnikateľskom prostredí; smernica EÚ o oneskorených platbách, ktorá sa musí transponovať do marca 2013, zníži omeškanie do 30 dní a zvýši náhradu v prípade oneskorených platieb,
- rozširovaním úlohy štátnych bánk a záručných inštitúcií pri financovaní MSP; môže sa tým pokryť niektoré z rizík, ktoré podstúpili súkromní investori a môže to nahradiť nedostatok likvidity alebo financovanie malého podniku, a to aj prostredníctvom nových foriem sekuritizácie,
- podporovaním inovatívnych systémov ako napr. verejných systémov, ktoré bankám umožňujú požičiavať si za nižšie sadzby v prípade, že zvýšia svoje dlhodobé úroky podnikom alebo poskytnú lacnejšie a prístupnejšie úvery MSP,
- zabezpečením vyrovnaného prístupu k uzavretiu trhu v prípade poskytovania hypoték, čím sa chránia zraniteľné domácnosti a súvahy bánk sa nepreťažujú, zahŕňa to aj opatrenia na zavedenie režimov osobnej nesolventnosti, čím sa umožňujú úpravy podmienok hypoték, aby sa tak zabránilo uzavretiu trhu.

Okrem toho je dôležité plne využiť existujúce alebo nové finančné nástroje EÚ ako katalyzátor cielených investícií, predovšetkým v oblasti kľúčovej infraštruktúry.

- Poskytnutie 10 miliárd EUR navyše Európskej investičnej banke umožní poskytnúť dodatočné finančné prostriedky v hodnote 60 miliárd EUR na budúce tri až štyri roky a zaistí až trojnásobok tejto sumy od iných poskytovateľov finančných prostriedkov.
- Zapojenie projektových dlhopisov predstavuje nový dôležitý nástroj s rozdelením rizika na získanie súkromných finančných prostriedkov napríklad od poisťovní

a z dôchodkových fondov, čím sa dopĺňajú tradičné bankové úvery. Niekoľko projektov Európskej investičnej banky je v súčasnosti v pokročilom štádiu prípravy.

- Komisia v rámci Paktu pre rast a pracovné miesta naďalej spolupracuje s členskými štátmi na preprogramovaní a urýchlenní využitia štrukturálnych fondov EÚ na podporu rastu, a to predovšetkým zo strany MSP. Členské štáty sa okrem toho vyzývajú, aby vo svojich národných programoch reforiem vyznačili, ako majú v úmysle využívať štrukturálne fondy na presadzovanie priorít na podporu rastu v ďalšom kole programov (2014 – 2020). V plnej miere by sa mali využiť aj nástroje programu pre konkurencieschopnosť a inovácie, ktoré už poskytli sumu 2,1 miliardy EUR vo fondoch rizikového kapitálu a sumu 1,6 miliardy úverov malým a stredným podnikom.

3. PODPOROVANIE RASTU A KONKURENCIESCHOPNOSTI V SÚČASNOSTI A BUDÚCNOSTI

Kríza urýchlňuje posuny v hospodárstve, pričom viac tradičné sektory sú obzvlášť tvrdo zasiahnuté a novšie majú problémy uspieť na trhu. Rýchle tempo reštrukturalizácie je náročné, ale ponúka aj príležitosť ťažiť z potenciálu nových zdrojov rastu a pracovných miest¹⁰. Tieto úpravy stoja na čele dlhotrvajúcich výziev, ktorým viaceré naše hospodárstva čelia, a často slúžia na ich korekciu. Správa o mechanizme varovania prijatá spolu s týmto prieskumom poukazuje na to, že vývoj v oblasti cenovej a necenovej konkurencieschopnosti pozitívne zlepšuje vonkajšie nerovnováhy, aj keď s určitými oneskoreniami. Tie členské štáty, ktoré sú pod silným tlakom trhu, uskutočnili významné reformy, treba však vykonať viac na zlepšenie vnútornej a vonkajšej konkurencieschopnosti vo viacerých členských štátoch.

Ako sa uvádza v odporúčaníach pre jednotlivé krajiny, neexistuje jediný správny program pre všetkých, ale spoločné ciele, celý rad reforiem, ktoré treba posúdiť, a viaceré príklady najlepších postupov vrátane príkladov európskych svetových lídrov, z ktorých možno čerpať. Zatiaľ čo niektoré reformy potrebujú viac času, aby priniesli účinky, u iných je výsledok skôr viditeľný.

Potrebné sú niektoré rámcové podmienky na vnútroštátnej úrovni, pričom priority by mali zahŕňať:

- podporu inovácií, nových technológií a zvyšovanie úrovne verejných a súkromných investícií do výskumu a vývoja. Cílená podpora zo strany verejných orgánov a väčšia konkurencieschopnosť pre granty na výskum zohrávajú pritom dôležitú úlohu,
- zvýšenie výkonnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy a celkovej úrovne zručností užším prepojením pracovného a vzdelávacieho sveta,
- zlepšenie podnikateľského prostredia zjednodušením formalít potrebných na začatie podnikania a znížením komplikovanosti postupov schvaľovania a udeľovania povolení. Mali by sa prekonať osobitné prekážky brániace činnostiam v sektoroch s potenciálom veľkého počtu pracovných miest, akými sú stavebníctvo, podnikateľské služby, logistika, cestovný ruch a veľkoobchod,

¹⁰ Prvé vydanie správy o jednotnom trhu [COM(2012) 752], ktoré je priložené k tomuto prieskumu obsahuje niekoľko prípadov nevyužitých zdrojov rastu. Viac informácií možno nájsť aj v budúcej štúdii *The cost of non-Europe: the untapped potential of the Single Market* (Náklady v prípade nekonania na úrovni EÚ: nevyužitý potenciál jednotného trhu).

- využívanie potenciálu zeleného hospodárstva stanovením predvídateľného regulačného rámca a podporovaním vzniku nových trhov a technológií. Predovšetkým ambicióznejšie modernizačné programy energetickej efektívnosti – vrátane požiadaviek smernice EÚ o energetickej efektívnosti, ale aj iných požiadaviek – môžu okrem prínosov pre životné prostredie priniesť významné úspory a vytvárať pracovné miesta. Zlepšené odpadové hospodárstvo, vodné hospodárstvo a recyklácia majú takisto silný potenciál vytvárať nové pracovné miesta a zároveň pomáhať zabezpečovať dodávku vzácnych zdrojov a materiálov.

Európsky jednotný trh ponúka podnikom veľa príležitostí na rozvíjanie lepších služieb a produktov a spotrebiteľom možnosti na ich využívanie. V oblasti služieb možno dosiahnuť veľké zvýšenie, ak členské štáty zlepšia vykonávanie smernice o službách tým, že:

- budú dodržiavať svoje povinnosti s cieľom odstrániť obmedzenia na základe štátnej príslušnosti alebo bydliska poskytovateľa služieb,
- preskúmajú potrebu a proporionalitu regulácie profesionálnych služieb, najmä pokiaľ ide o stanovené sadzby a obmedzenia vzťahujúce sa na štruktúru spoločností a vlastníctvo kapitálu,
- preskúmajú uplatňovanie ustanovenia o slobode poskytovať služby s cieľom odstrániť neodôvodnenú dvojité reguláciu v takých sektoroch, ako sú stavebníctvo, služby súvisiace s podnikaním a cestovný ruch, a zabezpečia transparentné stanovenie cien v zdravotníckych službách,
- budú posilňovať konkurencieschopnosť v maloobchodnom sektore znižovaním prevádzkových obmedzení, a najmä zrušením testu hospodárskych potrieb.

Výkonnosť sieťových odvetví v celej Európe má takisto dominový efekt na zvyšok hospodárstva a dá sa podstatne zlepšiť:

- vytváraním správnych stimulov na rýchle celoštátne zavedenie infraštruktúry pre vysokorýchlostný internet a rozvoj mobilného prenosu dát. Vlády by mali uvoľniť frekvenčné pásma pre bezdrôtové širokopásmové pripojenie,
- zabezpečením plnej transpozície a implementácie tretieho energetického balíka, najmä oddelením jednotlivých sietí, zabezpečením nezávislosti a nevyhnutných právomocí vnútroštátnych regulátorov a postupným zrušením regulovaných cien energie chrániac pritom zraniteľných spotrebiteľov,
- urýchlenním implementácie Jednotného európskeho neba znížením roztrieštenosti manažmentu letovej prevádzky a zlepšením organizácie vzdušného priestoru,
- otvorením domácich služieb osobnej železničnej dopravy hospodárskej súťaži najmä prostredníctvom rovnakého prístupu k infraštruktúre,
- lepším integrovaním prístavov do logistického reťazca odstránením vstupných prekážok k prístavným službám,
- odstránením zvyšných obmedzení v oblasti kobotáže s cieľom zlepšiť vyrovnanie ponuky a dopytu v medzinárodnej doprave,
- uplatňovaním harmonizovaných pravidiel týkajúcich sa transparentnosti a požiadaviek na informácie pre podniky a spotrebiteľov v súlade so smernicou o elektronickom obchodovaní.

Výkonnosť tovarových trhov by sa značne zlepšila, ak by vnútroštátne normalizačné orgány plnili ciele stanovené na úrovni EÚ, najmä pokiaľ ide prechod z vnútroštátnych noriem na

európske normy. Malo by sa plne využívať oznamovanie technických pravidiel pre produkty a služby IKT, aby sa uľahčil ich obeh na jednotnom trhu.

4. RIŠENIE NEZAMESTNANOSTI A SOCIÁLNYCH DÔSLEDKOV KRÍZY

Za posledných dvanásť mesiacov sa počet nezamestnaných zvýšil o 2 milióny a dosiahol viac než 25 miliónov. Miera nezamestnanosti dosahuje 10,6 % v EÚ a 11,6 % v eurozóne. Dlhodobá nezamestnanosť sa zvyšuje a takmer jeden z dvoch nezamestnaných je bez práce viac než rok. Situácia sa výrazne líši v rámci Európy, pričom miera nezamestnanosti v jednotlivých krajinách sa v priemere pohybuje od menej než 5 % do viac než 25 %. Najviac sú postihnutí mladí ľudia, pričom miera nezamestnanosti mladých ľudí dosahuje v niektorých krajinách viac než 50 %¹¹. Iné vekové skupiny sú však takisto postihnuté.

Vzhľadom na dĺžku obdobia nezamestnanosti, rýchlu reštrukturalizáciu hospodárstva a ťažkosti pri nájdení práce existuje riziko, že nezamestnanosť bude mať stále viac štrukturálny charakter a rastúci počet ľudí opustí trh práce¹². Existujú takisto jasné náznaky, že vo viacerých členských štátoch rastie riziko chudoby a sociálneho vylúčenia¹³. Dodatočné tlaky na systémy sociálnej ochrany majú takisto vplyv na ich kapacitu vykonávať funkcie sociálneho zabezpečenia.

Perspektíva slabého rastu a časový odstup medzi oživením hospodárstva a pracovného trhu znamenajú, že neexistuje žiadna nádej na okamžité alebo automatické zlepšenie situácie v zamestnanosti. To predstavuje hlavnú výzvu pre celú EÚ, ako aj pre tie krajiny, ktoré boli najviac postihnuté, a vyžaduje si rôznejšie opatrenia zo strany verejných orgánov a sociálnych partnerov.

Okrem dosahu súčasnej krízy štrukturálny trend smerom k starnúcemu a čoskoro klesajúcemu počtu obyvateľov v produktívnom veku v častiach Európy prináša osobitné výzvy. Politika podnecovania starších pracovníkov k skoršiemu odchodu do dôchodku v nádeji, že sa na ich miesta prijmú mladí ľudia, sa v minulosti ukázala vo veľkej miere neúčinná a veľmi nákladná a nemala by sa opakovať.

Napriek vysokej miere nezamestnanosti existujú dôkazy aj o nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily a nevhodnej kvalifikácii a niektoré regióny alebo sektory majú nedostatok zamestnancov, ktorí by spĺňali ich potreby. Zvyšovanie účasti na trhu práce, zlepšenie kvalifikovanosti a uľahčenie mobility ostávajú naliehavými prioritami.

V celej Európe sa vykonávajú viaceré ambiciózne reformy. V krajinách pod finančným tlakom sa prijali opatrenia s cieľom uľahčiť pružné formy organizácie práce v rámci podnikov, znížiť výplatu odstupného pre bežné zmluvy a zjednodušiť postupy prepúšťania jednotlivcov alebo kolektívov. Podnikli sa aj kroky na zvýšenie pružnosti pri určovaní miezd,

¹¹ Za posledný rok Komisia zriadila akčné tímy na pomoc krajinám s najvyššou mierou nezamestnanosti mladých ľudí pri opätovnom plánovaní fondov EÚ na podporu vzdelávania a pracovných príležitostí pre mladých ľudí. Pozri prvé výsledky na: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/pdf/council_dinner/youth_action_team_en.pdf.

¹² Návrh spoločnej správy o zamestnanosti, ktorý tvorí prílohu k tomuto prieskumu, poskytuje podrobnejšie informácie.

¹³ Počet ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením sa od roku 2008 zvýšil v 13 z 23 členských štátov, pre ktoré boli v roku 2011 dostupné údaje.

ako je zjednodušenie podmienok pre podniky odstúpiť od dohôd o kolektívnom vyjednávaní na vyššej úrovni a revízia sektorových dohôd o mzdových podmienkach.

Pripraviť sa na oživenie sprevádzané tvorbou veľkého počtu pracovných miest

Potrebné je ďalšie úsilie, aby sa zlepšila pružnosť trhu práce a investovalo do ľudského kapitálu s cieľom pomôcť podnikom adaptovať sa a prijímať zamestnancov a umožniť viacerým ľuďom byť naďalej pracovne aktívni a využívať pracovné príležitosti. Okrem verejných orgánov zohrávajú dôležitú úlohu sociálni partneri. Preto Komisia navrhuje najmä:

- obmedziť daňové zaťaženie práce, konkrétne pre nízko platených zamestnancov v rámci širšieho úsilia presunúť daňové zaťaženie z práce. Dočasné zníženia príspevkov na sociálne zabezpečenie alebo subvenčných schém pre nových zamestnancov, konkrétne pre osoby s nízkou kvalifikáciou a dlhodobo nezamestnané osoby, by mohli takisto podporovať vytváranie pracovných miest, ak sú dobre ciele, ak sú dobre ciele,
- pokračovať v modernizácii trhov práce zjednodušením právnych predpisov v oblasti zamestnanosti a vytvorením pružných foriem organizácie práce vrátane režimu skráteného pracovného času a pracovných podmienok, ktoré vedú k dlhšiemu pracovnému životu. Zníženie rozdielov medzi rôznymi druhmi pracovných zmlúv, pokiaľ ide o ochranu zamestnanosti, by malo pomôcť znížiť segmentáciu pracovného trhu, ako aj nelegálnu prácu vo viacerých krajinách. Vplyv dávok v nezamestnanosti by sa mal sledovať, aby sa zaručili prísne požiadavky oprávnenosti a hľadania zamestnania.
- sledovať účinok systémov stanovovania miezd najmä mechanizmov indexácie a v prípade potreby ich zmeniť a doplniť dodržiavajúc pritom vnútroštátne konzultačné postupy s cieľom lepšie odrážať vývoj produktivity a podporovať vytváranie pracovných miest. Je dôležité, aby úrovne minimálnej mzdy zabezpečovali náležitú rovnováhu medzi vytváraním pracovných miest a primeranosťou príjmov.
- využívať pracovné možnosti expandujúcich sektorov, akými sú zelené hospodárstva, zdravotná starostlivosť a IKT, prostredníctvom spoľahlivého právneho rámca orientovaného na budúcnosť, rozvoja primeraných kvalifikácií a cielej verejnej podpory¹⁴.

Zlepšiť úroveň zamestnatel'nosti najmä mladých ľudí

Členské štáty by mali zároveň vyvinúť väčšie úsilie v boji proti nezamestnanosti, aby zlepšili zamestnatel'nosť a podporili prístup k pracovným miestam alebo návrat do pracovného sveta, najmä v prípade dlhodobo nezamestnaných osôb a mladých ľudí. To zahŕňa tieto opatrenia:

- podporiť verejné služby zamestnanosti a zvýšiť aktívne opatrenia týkajúce sa trhu práce vrátane zlepšenia zručností, individuálnej pomoci pri hľadaní práce, podpory podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti a programov podpory mobility. Napriek dodatočným zdrojom venovaným na tieto opatrenia alebo úsiliu zlepšiť ich efektívnosť podpora sotva zodpovedá prudkému nárastu počtu registrovaných uchádzačov o zamestnanie, ktorý zaznamenali vo viacerých krajinách,

¹⁴

Komisia objasnila možnosti využívania tohto potenciálu vo svojom oznámení Smerom k oživeniu hospodárstva sprevádzanému tvorbou veľkého počtu pracovných miest [COM(2012) 173] z 18. apríla 2012.

- znížiť predčasné ukončenie školskej dochádzky, uľahčiť prechod zo školy do práce rozvíjaním kvalitných stáží, učňovskej prípravy a duálnych modelov výučby – vzdelávanie v triede kombinované s praktickými skúsenosťami na pracovisku. Úsilie rozvíjať podnikateľské zručnosti je potrebné, aby sa podporilo vytváranie nových podnikov a zlepšila úroveň zamestnateľnosti mladých ľudí¹⁵,
- rozvíjať a implementovať systémy záruk pre mladých, podľa ktorých každý mladý človek pod 25 rokov dostane ponuku práce, ďalšie vzdelávanie, učňovskú prípravu alebo stáž do štyroch mesiacov od ukončenia formálneho vzdelávania alebo straty zamestnania. Takéto systémy možno spolufinancovať z Európskeho sociálneho fondu¹⁶,
- uľahčiť druhým zárobkovo činným osobám v domácnosti účasť na trhu práce a prístup k pracovným miestam prostredníctvom primeraných daňových a sociálnych stimulov a ponuky kvalitných a cenovo dostupných zariadení starostlivosti o deti,
- zlepšiť aj starším pracovníkom prístup k systému celoživotného vzdelávania počas celého pracovného života posilnením partnerstiev medzi verejnými a súkromnými inštitúciami, ktoré sú zapojené do poskytovania, uplatňovania a zdokonaľovania špecifických zručností,
- zlepšiť spojenie medzi vzdelávaním a systémami celoživotného vzdelávania a potrebami trhu práce. Krátkodobé dvojročné terciárne kvalifikácie zamerané na oblasti s nedostatkom kvalifikácií, ako aj cielené systémy na podporu mobility môžu byť v súčasnej situácii veľmi účinné,
- podporiť cezhraničnú mobilitu pracovnej sily odstránením právnych prekážok a uľahčením uznávania odborných kvalifikácií a skúseností. Mala by sa posilniť spolupráca medzi službami zamestnanosti. Platforma EURES môže ponúkať základ pre integrovanejší európsky pracovný trh.

Podporovať sociálne začlenenie a bojovať proti chudobe

Okrem týchto opatrení je potrebné ďalšie úsilie na zabezpečenie účinnosti systémov sociálnej ochrany pri zvládaní dôsledkov krízy s cieľom podporiť sociálne začlenenie a zabrániť marginalizácii.

- Mali by sa vypracovať aktívne stratégie začlenenia, ktoré by zahŕňali efektívnu a primeranú podporu príjmov, opatrenia na riešenie chudoby vrátane chudoby detí, ako aj rozsiahly prístup k cenovo dostupným a vysoko kvalitným službám, ako sú sociálne a zdravotnícke služby, starostlivosť o deti, bytové služby a dodávka elektrickej energie.
- Prepojenie medzi sociálnou pomocou a aktivačnými opatreniami by sa malo posilniť prostredníctvom personalizovanejších služieb (miest jednotného kontaktu) a úsilia o zlepšenie využívania opatrení zraniteľnými skupinami obyvateľstva. Po oživení trhu práce bude dôležité postupne zrušiť krízové opatrenia a zároveň zaručiť, aby základne siete sociálneho zabezpečenia boli zachované.

5. MODERNIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY

¹⁵ Komisia prijala 20. novembra 2012 oznámenie o „prehodnotení vzdelávania“ [COM(2012) 669].

¹⁶ Komisia čoskoro predloží balík opatrení v oblasti zamestnanosti mladých.

Škrty vo verejných financiách vytvorili nové impulzy pre modernizáciu verejnej správy. Verejné výdavky tvoria v EÚ okolo 50 % HDP a verejný sektor predstavuje okolo 17 % celkovej zamestnanosti.

V priebehu rokov viaceré členské štáty prijali opatrenia na zvýšenie efektívnosti verejných služieb, ako aj transparentnosti a kvality verejnej správy a justície. Takéto reformy boli obzvlášť rozsiahle v krajinách, ktoré boli vo finančnej tiesni. Príklady zahŕňajú reorganizáciu miestnych a ústredných vlád, racionalizáciu mzdového systému verejného sektora a riadenia štátnych podnikov, reformu procesov verejného obstarávania, pravidelné komplexné prieskumy výdavkov a podporu efektívnych opatrení v celom verejnom sektore, napr. väčšie využívanie spoločných služieb a informačno-technologických riešení. V niektorých prípadoch členské štáty a Komisia spolupracovali prostredníctvom poskytovania alebo výmeny technickej pomoci.

Viacere opatrenia, ktoré už boli spomenuté – ako úplná a správna transpozícia právnych predpisov EÚ, efektívnosť systémov výberu daní a zdravotnej starostlivosti, potreba zníženia oneskorenia platieb a úloha verejných služieb zamestnanosti – môžu mať významný pozitívny vplyv a mali by sa uskutočňovať. Podľa Komisie obzvlášť prispievajú k rastu tieto opatrenia:

- uplatňovanie riadneho finančného hospodárenia plným vyžívaním možností verejného obstarávania na podporu hospodárskej súťaže a rozvíjaním kapacít pre elektronické verejné obstarávanie v rámci jednotného trhu. Takéto opatrenia nielen prispievajú k väčšej efektívnosti a spravodlivosti, ale aj pomáhajú v boji proti korupcii,
- zjednodušenie regulačného rámca pre podniky a zníženie administratívnej záťaže a byrokracie najmä na vnútroštátnej úrovni,
- zabezpečenie rozsiahlej, interoperabilnej digitalizácie verejnej správy zameranej na podporu nenáročných postupov pre poskytovateľov/príjemcov služieb, ako aj administratívne zjednodušenie a transparentnosť. Cezhraničná interoperabilita online služieb a výskumných stredísk v celej EÚ je obzvlášť významná,
- zlepšenie kvality, nezávislosti a efektívnosti justičných systémov, ako aj zabezpečenie toho, aby spory mohli byť vyriešené v primeranej lehote, a podpora používania alternatívnych mechanizmov urovnávania sporov. Tým by sa znížili náklady pre podniky a zvýšila atraktivnosť danej krajiny pre zahraničných investorov,
- lepšie využívanie štrukturálnych fondov EÚ zintenzívnením úsilia o riešenie administratívnych kapacít v tomto roku s cieľom zabezpečiť rýchlejšiu distribúciu nepoužitých finančných prostriedkov.

ZÁVER

Hospodárstvo EÚ sa pomaly spamätáva z najhlbšej finančnej a hospodárskej krízy za posledné desaťročia. Členské štáty majú rôznu východiskovú pozíciu. Charakter a rozmer výziev, ktorým čelia, nie je rovnaký a tempo reforiem je odlišné. Situácia ostáva citlivá. Vykonávanie reforiem je v plnom prúde a dôležité úpravy ešte stále prebiehajú, existujú však náznaky, že v priebehu budúceho roka začneme pozorovať oživenie. V tých členských štátoch, ktoré uskutočnili hlboké reformy, úsilie prináša prvé plody: nerovnováhy sa znížili a konkurencieschopnosť sa zlepšila.

V tomto procese nejde iba o návrat k rastu, ale aj o vybudovanie základu pre inú kvalitu rastu po kríze. Štrukturálne reformy na vnútroštátnej úrovni a úrovni EÚ musia posilniť schopnosť EÚ konkurovať vo svete, vytvárať rast doma prostredníctvom opatrení, ktoré sú udržateľné a poskytujú Európskej únii politiky a nástroje potrebné na zabezpečenie prosperujúcej, inkluzívnej budúcnosti efektívne využívajúcej zdroje. Solidarita a spravodlivosť – v rámci krajín ale aj v celej Európe – budú podstatnými prvkami, ktorými sa zabezpečí, že vynaložené úsilie bude politicky a sociálne prijateľné a výhodné pre všetkých.

Veľa dôležitých rozhodnutí sa už prijalo v členských štátoch a na úrovni EÚ. Teraz je čas udržať kurz a uskutočniť to, čo bolo dohodnuté. Na obnovenie dôvery a návratu k rastu je takisto nevyhnutné udržať tempo reforiem najmä v týchto oblastiach:

- Verejné financie treba vrátiť do správnych koľají, aby sa obnovila ich udržateľnosť. To je dôležité nielen z krátkodobého hľadiska na získanie dôvery investorov, ale aj na naplnenie potrieb starnúcej spoločnosti a zachovanie vyhliadok pre budúce generácie. Tempo a charakter fiškálnej konsolidácie sa môže líšiť: zatiaľ čo niektoré členské štáty musia rýchlo znížiť deficit, iné majú viac priestoru na manévrovanie. Akýkoľvek negatívny dosah na rast z krátkodobého hľadiska možno zmierniť vhodnými opatreniami na strane príjmov a na strane výdavkov štátnych rozpočtov.
- Úsilie o ozdravenie finančného sektora musí pokračovať, aby sa obnovila finančná stabilita a poskytli lepšie finančné podmienky pre hospodárstvo okrem iného prostredníctvom alternatívnych zdrojov financovania. Je potrebný ďalší pokrok na úrovni EÚ pri budovaní integrovaného rámca dohľadu a pri posilnení právneho rámca platného pre finančné inštitúcie.
- Treba posilniť štrukturálne reformy na podporu rastu a posilnenie konkurencieschopnosti. Existuje stále široká škála opatrení, ktoré by bolo treba zvážiť na vnútroštátnej úrovni, pričom platné právne predpisy EÚ by mohli slúžiť ako katalyzátor zmien. Z najlepších postupov v členských štátoch a v tretích krajinách sa možno veľa naučiť.
- Situácia na pracovnom trhu a sociálna situácia si vyžadujú urýchlenú reakciu. Zvýšenie aktívnej politiky trhu práce, posilnenie a zlepšenie verejných služieb zamestnanosti, zjednodušenie právnych predpisov v oblasti zamestnanosti a zaručenie, že rozvoj miezd podporí vytváranie pracovných miest, sú hlavnými prvkami takejto stratégie. Osobitnú pozornosť si vyžaduje situácia mladých ľudí. Ďalej treba urobiť všetko preto, aby sa podporilo sociálne začlenenie a predchádzalo chudobe posilnením základných sietí sociálneho zabezpečenia.
- Stratégie rastu na vnútroštátnej úrovni a úrovni EÚ možno implementovať iba pomocou účinnej verejnej správy. Viac treba vykonať na modernizáciu, napr. v oblasti verejného obstarávania, digitalizácie verejnej správy, zlepšenia kvality a nezávislosti justičných systémov a účinného a efektívneho využívania štrukturálnych fondov EÚ.

O usmerneniach poskytnutých v tomto ročnom prieskume rastu sa bude diskutovať na úrovni EÚ s cieľom pripraviť sa na budúce marcové jarné zasadnutie Európskej rady a pomôcť v príprave aktualizovaného radu národných programov a odporúčaní pre jednotlivé krajiny. Komisia bude úzko spolupracovať s vnútroštátnymi orgánmi vrátane národných parlamentov, inštitúcií EÚ a iných zainteresovaných strán, aby vytvorila spoločný pocit zodpovednosti

a riadila pokrok ako súčasť širokého úsilia EÚ pri hľadaní východiska z krízy a položení základov inteligentného, trvalého a inkluzívneho rastu v celej EÚ.